

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben házhoz
 (horváji)
 Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyen számú 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 6-hasábos petitor egyezségi hirdetésnél 12,
 kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr.
 A nyilvántartási díj 50 kr.
 Bélyegdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadhatók a ki-
 adóhivatalon kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
 hivatalában Budapesten: Dorottya-utca
 3. sz. I. em. Bécs: Wallischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-u. 15. sz. I. em.
 A lap szellemi részét illető minden köz-
 lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bermentelen levelek csak ismert e-
 zekről fogadtatnak el. — Keziratok nem
 adhatnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint **(Ker-
 tész József** könyvnyomdai irodája)
 hova a lap anyagi részét illető közleme-
 nyek (előfizetési pénzek, hirdetmények
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

Az új negyed alkalmával kérjük ügybarátainkat és lapunk tisztelt olvasóit, a lap szétválása körüli akadályok elkerülése céljából, az előfizetések postautalvány által eszközlendő mielőbbi szíves megújítására.

Előfizetési feltételek:

Egész évre (apríl—márcz.) 16 frt.
 Fél évre (apríl—szept.) 8 frt.
 Negyed évre (apríl—jun.) 4 frt.

Az előfizetési pénzek küldendő: Kertész J. könyvnyomdai irodájába, (belváros, Lipót-utca 2. sz.); hová a hirdetések, reklamatíók, s más, a lap anyagi részét illető közlemények és főlészólások is intézendők.

Az állami takarékoság egyik ágazata.

Államháztartásunkban általános jelszó: gazdálkodjunk! Ez a mentő horgonyt ma már a kényeskedés adja államférfiaink kezébe; nagy tapintattal, hely- és dolog ismerettel kell megvizsgálniuk: hol és hova vetik ki azt, máskülönben az államháji terhe növekednek, nem az egyensúly állana helyre.

A parlament kebeléből kiküldött 21-es bizottság, a lehető gazdálkodás miként-jét tüzetesen szemügyre vevén, a takarékoság egyik ágazatát a központi igazgatás költségeinek apaszásában találta föl akkint, hogy évente 2—4 százezer forinttal kevesebb adassék ki e zimen az állampénztárból; az eredményt úgy kellene elérni, hogy az ügyvitel egyszerűsítvén, a beltszítviselői létszáma jelentékenyül leje bszállíttassék. A cél üdvös, a módok is jól vannak kijelölve; még is minden attól függ: h o g y a n h a j t a t i k v é g r e e z a f o k o z a t o s r e f o r m ; k ü l ö n b e n p á r s z á z e z e r f o r i n t m e g t a k a r i t á s á n a k é p a v i v u m a e r a r i u m é r d e k e i v a l l h a t n á k s o k s z o r o s a n k á r á t .

Egyszerűsíteni kell az ügyvitelt! ez nagyon helyes; de a kérdés az: miként t e h e t n i a z t ?

Ha a központi közigazgatás gépezetéből a fölsőleges csavarok, kerekék eltávolíttatnak, t. i. a jegyzőkönyvre vételtől az ellátás és végrehajtásig terjedő műveletek száma kevesbitetik, a most fölháznál munkaeő egy része fölsőle-
 gessé váland; hanem jelentékenyebb eredménytfe részben is csak úgy érhetni el, ha az önkormány-
 zat által jobban ellátható közigazgatásiügyek a törvényhatóságok hatáskörébe relegáltatnak. E kettős irányu reform csak a kiindulási pont le-
 het, melyről a pontos és o l e s ő b b k ö z p o n t i k ö z i g a z g a t á s m e g k ö z e l i t h e t ő u g y , h a a f é l r e n d s z a b á l y o k k a l e g y s z e r m i n d e n k o r r a s z a k i t u n k ; m e r t , h a n é h á n y s z á z t i s z t v i s e l ő f i z e t é s é n e k a k ö l t s é g v e t é s b ő l t ö r l e s e á r á n é s u t j á n a b e l i g a z g a t á s t r o s z a b b á t e s z s z á k , a k k o r a z o r s z á g a n y a g i j ö l l e t é n e k n e m t e t t ü n k j ó s z o l g á l a t o t .

Midőn hét éve a magyar parlamentarizmus kormányzat szervezetett, a miniszteriumok ke-
 rete négy féle eleméből lett betöltve: veterá-
 nokból, kik hajdan a magyar dicasteriumoknál
 szolgáltak, s az 1858—60-as babyloni évek alatt
 vagy a sorokban maradtak, vagy nyugdíjjal
 avagy anélkül lemondottak, félrevonultak vagy ki-
 maradtak, — továbbá, azokból, kiket a német
 absolutizmus a climatisált hazánkban; — a
 más két elem vala: az addig országos hivatalo-
 kat nem viselt hazafiak, kiknek nagyobb ré-
 sze csak a helyhatósági önkormányzat köréből
 hozott magával szakismereteket, avagy innen
 se, de más polgári érdemekben tünt ki. — végül
 azok, kik a protectio arany hidján, valóban
 könnyű szakismeci podgyással sétáltak be a mi-
 niszteri bureaukba.

Nyilvános titok, hogy ez a négy elem a mi-
 niszteriumokban két pártot képez: egyik szak-
 ismereteivel kérkedik, de a multa nem sokat ap-
 pellál, a maga kötelmeit elvégzi, de a hol nem
 saját pártjabelül kell közreműködni — ott in-
 kább talabor, mint segítség, holott az állam ép
 ez utóbbi fejében vetett fátyolt bizonyos dolgok-
 ra; a kevesebb szakismerettel bíró hazafiak

közül némelyek, ha akarnának se dolgozhatnak — emezek közt természetesen elől a protegék fénylenek! — nem két, de egy kézre se, emebben is szívesebben tartván az újságot, meg a többé-
 kevésbbé illatozó szerszámot. Ez a két hivatali párt egymást ellensúlyozza az ügyvitel haladá-
 sának rovására. Pedig a dolog természeténél fog-
 va a régi cknél a munkaeő fog y, tehát a szak-
 képesség is kopik: — míg az 1860 után, kellő
 előismeretekkel hivatalba lépett ifjak, elegendő
 gyakorlati szakképességet is szerevén, hova to-
 vább mind több szolgálatot tehetnek a köz-
 ügyeknek, kivált azok, kik az actákat nem hagy-
 ják „érni“, hanem azzal tartanak: a mit ma elvé-
 gezhetsz, ne halaszd holnapra; természetesen ezek
 közé nem számíthatók azok, kik a hivatali órákat
 csak úgy távolról tisztelik, s a bureauban lételkor
 is pedanterianak nézik, ha valaki az actákkal tár-
 salog és nem közli inkább élőszóval társaival:
 jó ötleteit, érdekes napi élményeit, észleleteit.

Talán e két párt szembe álltának, s az in-
 compatibilitási törvény nem-létének tulajdoní-
 tható főleg az, hogy a legiók daczára, a dolgok
 lassan haladnak.

Már most, ha a létszám apasztatni
 fog, jobban és gyorsabban fognak-e azok foly-
 ni? Föltétlesen igen t mondhatunk.

A magyar állam gazdálkodási reformjait nem
 kezdhetik azon, hogy a léposókat aluból fölfelé
 sörögessék, így csak elveszne a drága idő.

A központi közigazgatásnál is a munkaké-
 pességgel párosult szakismeret az első tisztvise-
 lői qualificatio; ép ezért az ügyvitel egyszerűsíté-
 tése után eszközzendő tisztviselői létszám keves-
 bítésnél nagyon is figyelni kell arra, hogy az if-
 jabb tehetségek fölismeressenek, ne-
 hogy bekövetkezzék az, miszerint a rangfokozat
 nevében ép a parlamentari kormányzat jövőre
 szátkésgelt oszlopai döntessenek le; azt sem lehet
 szem elől tévesztetni, hogy a rokkantak hadával
 régen sem, most sem lehet győzelmet aratni;
 arra pedig legtöbb gondot kell fordítani, hogy a
 protectio kegyeltjeinek kedvéért ne mondassék
 vale-t ép a szorgalmas, munkabíró tisztvi-
 selőknek.

Ha a reform végrehajtásánál mind e ténye-
 zők számításba nem vétetnek, akkor az lehet a
 vége, hogy az állam a közigazgatási erői jó r é s z é t v e s z t i e l , s n a g y o b b á r a a z o k m a r a d n a k a b u r e a u b a n , k i k n é l a s z a k i s m e r e t n a p r ó l - n a p r a h a l v á n y u l ó m é s , m e g a z o k , k i k a r e d u c t i o ö z ö n é b ő l i s m e n e k ü l v é n , a p r o t e c t i o b á r k á j á n , b i z o n y n y a l n e m l e s z n e k a z u t á n s e m s z o r g a l m a s a b b é s k é p z e t t e b b h i v a t a l n o k o k , m i n t a m i l y e n e k h é t é v ó t a é s a l a t t l e t t e k , l e h e t e k ; m e r t a z t m á r a r é g i d i c a s t e r i a l i s a e r á b a n i s t a p a s z t a l t á k , h o g y t e h e t s é g e s e m b e r p á r h ó a l a t t b e l e t a n u l t s z a k m á j á b a , m i g a m u n k á r a n e m g o n d o l ó l é h a s z á g , ü r e s f e j t s é g é v t z e d e k m u l v a i s o t t á l l o t t , a h o l k e z d e t t e ; a z o n i d ő b e n i s t u d t á k m é l t á n y o l n i a k e l l e m e s t á r s a l g ó t , a s i m á n h a j l o n g ó t — a m a g a k ö r e b e n — d e a m e r e v e b b m a g a t a r t á s u t e h e t s é g e s e m b e r e l ő t t i s n y i t v a á l l t a z e m e l k e d é s u t j a ; e z p e d i g a n é p k é p v i s e l e t i k o r m á n y z a t k o r á b a n m é g t á g a s b k e l l , h o g y l e g y e n .

Nézetünk szerint, ha majd az ügyvitel egy-
 szerűsítése által indieált személyzet-leszállítás
 körvonalai ki lesznek jelölve, illetékes és részre-
 hajlatlan férfiak bírálják meg azt, kik jutottak
 úgy véletlenül a rangfokozat magasabb he-
 lyeire és pedig, bírálják meg munkáikból és ne
 csak a képesítési listákból; ellenesetben, a
 reform után kevesebb lesz a központi
 hivatalnok, kevesebb fog állani fizetésük
 tétele ezimén a költségvetésben, de az ily
 takarékoságért nem lesz hálára kötelezve az or-
 szág, se a parlament, se a kormány iránt; mert
 a 2—4 százezer forint csak névleg lenne meg-
 gazdálkodva, s a rosszabbá tett központi
 közigazgatás millióra menő károkat okozhat
 az adófizető népek, tehát magának az élő állam-

szervezetnek. — Lehet a jelszó: gazdálkodni az államnak! de nem a rokkantaknak, vagy a protegéknek.

A „Pesti Napló“ ban ezeket olvassuk: A hus-
 véti ünnepek nagy esőndben multak el. A kormány tag-
 jai közül Trefort külföldön, gr. Zichy Fiumében időzik;
 Ghyecz pénzügyminiszter összes pénzügyi állapotaink
 képét és az általa javaslandó közelebbi intézkedéseket
 tartalmazó exposén dolgozik, melyet a képv. ház ösz-
 szeültekor, valószínűleg még e hó folyamában fog előter-
 jesztetni. Szlavay volt miniszterelnök a husvéti ünnep alatt
 Pozsonyban volt, melynek orsz. képviselője s az ottani
 Deák-kört a Bittó-Ghyecz-kormány meleg [pártolására
 hívta föl. A legérdekesb belügyi kérdés — a termésre
 való tekintetből — most különben az, hogy lesz-e esőnk,
 s a két gyönyörű nap után, úgy látszik, ma megerednek
 az ég csatornái.

A király a pápához. A pozsonyi „Recht“ ezimű
 kath. lap azt akarja tudni, hogy királyunk felelete a pá-
 pa levelére Rómába már elküldetett. A levelet a király
 maga fogalmazta és sajátkezűleg írta. A levél tartalma
 természetesen titok.

A „Vaterland“ ban ugyane tárgyról a következő
 híreket olvassuk: „Mindenekelőtt — írja a „magas álla-
 su“ tudósító — helyreigazítani akarom a tévedést, mintha
 a fölség a szent atya egészen magánjellegű levelét vala-
 melyik tanácsosával, például gróf Andrássyval közölte
 volna. Ez egyáltalán nem történt meg. O fölsége vála-
 szára nézve biztosíthatom önt, hogy az pár nap előtt már
 elment Rómába és pedig ezuttal — az eddigi szokástól
 eltérőleg — nem a cs. kir. követség útján, hanem köz-
 vetlenül IX. Pius ő szentségéhez. Ami végre a császári
 válasz tartalmát illeti, az a császár által egészen ön-
 állóan fogalmaztatott s elejétől végig sajátkezűleg íra-
 tott le, s magától értetődik, hogy mindenkire nézve
 titok, de különben is nem képezheti nyilvános diskussió
 tárgyát.“

Gróf Zichy, a konstantinápolyi nagykövet e hó
 13-dikán érkezik Bécsbe és 18-dikán fog Triestben ha-
 jóra szállani, hogy Konstantinápolyba utazzék. Kisére-
 tében lesz br. Herbert-Rathkeal, első követségi tanácsos,
 ki legutóbb a külügyminiszteriumban volt alkalmazásban
 és a keleten töltött 9 évi diplomatai szolgálatból a keleti
 ügyeket igen alaposan ismeri. Később gr. Zichy követségi
 titkár, ki korábban Teheránban, legutóbb Berlinben
 szolgált, szintén e követséghez beosztatik. Gróf Zaluski
 Károly konstantinápolyi követségi tanácsos egyelőre ren-
 delkezés alatti állapotba jut.

A „Reform“-nak.

Budapest, ápril 7.

T. lapársunk a „Reform“, a nagybőjt iránt adós-
 nak érezte magát egy bőjt predikatioval, melyet a hosz-
 zu bőjt napokban elfeledvén leróni, husvéti számában
 öntött ki nagy épülésére olvasóinak. A „Reform“ elké-
 szett predikatiojára nem reflektálnánk, ha abban t. lap-
 társunk nem foglalkoznék pártunkkal és pártunk közlő-
 nyével a „Középpárt“ tal, mert az ily késedelmek, fegy-
 verének az elropogott sortüz után való elpattantása meg-
 szokott dolog a „Reform“-nál, melynek főfőpolitikusa
 elkésve lett balközépből kormánypartívá, ugyanaz elké-
 sésve játszotta a „Reform“-ot bizonyos nagy befolyásu
 macecnás kezére, mely elkésés következtében a macec-
 nás nem látta hasznát a „Reform“-nak, a „Reform“ pedig
 váltig erősíti, s így kénytelenek vagyunk neki elhinni,
 hogy ő sem látta hasznát a macecnásnak; végre elkésve
 alakította meg a vacsorapártot, mely kénytelen volt ta-
 pasztalni, hogy mire asztalhoz ült, a várva várt sült ga-
 lambot már mások elhalaszták orra elől.

Ily elkésve ül föl a „Reform“ piros husvét napján
 prédikáló székebe, honnét a „Középpárt“-nak jó taná-
 csokkal vegyes elmélkedést tart.

A „Reform“ jó tanácsait, s beszédének végén gu-
 nyosan ígért támogatását sem nem kértük, sem ha —
 hivatlan prókátoroskodva adja — el nem fogadjuk, sőt
 ezekre nem is reflektálunk, hanem amit t. lapársunk a
 középpárt létjogára vonatkozólag mond, erre van egy-két
 megjegyzésünk. A középpárt létjoga ellen szólva a „Ref.“
 a többi közt megjegyzi:

A „Középpárt“ ezimű lapocská hiába mondogatja
 váltig, hogy a „középpártnak“ vannak a reformkérdésekre
 nézve igenis meghatározott és körülírt nézetei, van sza-
 batosan kijelölt iránya, mely fönmaradását igazolja:
 senki sem hisz neki és mindenki azt kérdi, hogy hol
 vannak azoka „meghatározott“ és körülírt
 nézetek és a szabatosan kijelölt irány“, a melyeket
 eddig senki sem látott. Gonosz kritikusok elkezdik ku-
 tatni enézeteiket és irányt a középpárt eddigi tet-
 teiben és nyilatkozataiban. A tetteiben nem találunk sem-
 mit, mert a középpárt egyike a legóvatosabb pártoknak
 és tartózkodott idáig olyast tenni, a miből valami követ-
 kezett volna. Nyilatkozataiban már találtak egyet-mást;

Thurócsmere

daczára annak, hogy a középpárt — mintha csak egytől-egyig válogatott és nyakig begombolt diplomatákból állana — e téren is óvakodott bármely szótól, a melyből valami világos értelemet következett volna.

A „Reform“ tehát elismeri, hogy a „Középpárt“ váltig erősítette, miszerint pártjának vannak a reformkérdésekre nézve igen is meghatározott és körülírt nézetei. A középpárt és organuma azonban nemcsak ezt tette, hanem párt-enuntiatióban, egyes középpárti képviselők program- és nem program-beszédeiben, s a „Középpárt“ cikkeiben a reformkérdésekre, az államháztartásra stb. vonatkozó különállását precízizálta és indokolta.

Ha tehát a „Reform“-nak csak program, meghatározott irány, körülírt pártnézetek kellenek, ezeket bőven föltalálja a középpárt és organumának nyilatkozataiban.

A „Reform“ azonban korántsem oly bárgyu, hogy ezekkel beérje. Neki természetesen a pártnyilatkozatokat megerősítő tettek kellenek, s ezeket nem látja a „Reform“, mert neki az semmi, hogy a középpárt a parlamentben úgy, mint azonkívül a pártalakulási vajadások közt stb. minden adott alkalommal máris érvényesítette programját, sőt pártvezérének a pénzügyminiszteri székbe való jutása által lehetővé tette államháztartásunkra vonatkozó programjának megvalósítását.

T. lapársunk azonban még ennél is többet kíván, de eszében sincs, hogy e kívánságát komolyra vegye, mert hisz ő maga is igen jól tudja, hogy az országgyűlésben — a párt- és kormányválságok miatt — eddig minél kevesebb törvényjavaslat tárgyalatott, melylyel szemben a középpárt érvényesíthette volna programját, sőt, azt is igen jól tudja t. lapársunk, hogy már a legközelebbi parlament ülészek alatt egy sereg reformtörvényjavaslat képezendő vitatárgyát, mely vitában a középpárt hallatni fogja szavát, s a szabadelvűség érdekében fölháználja befolyását.

Mindezt igen jól tudja t. collegánk, s in moribundis tartott predikációjával nem is akart egyébb ezélt elérni, minthogy — régi szokásához híven — mások ajtaja előtt seperjen.

Idé vonatkozólag azonban figyelmeztetjük t. lapársunkat, hogy soha se tisztsa mások háza táját, midőn saját háza előtt is elég seperni valója van. Mert majd megeshetik rajta, hogy mi megfordítjuk a kérdést s azt kérdezzük t. lapársunktól: hát ugyan, hol van az ő létezési jogának alapja? A magyar hírlapirodának ezt a vaklármás tagját ez előtt majd öt évvel Ráth Mór derék könyvkiadónk azon szép ezétra teremtette, hogy deákparti szabadelvű alapon előkészítsen egy, a modern parlamentarizmus elveinek megfelelő pártalakulást (s midőn ez részben létre jött a „Ref.“ ismét későn érkezett, mi neki specialis malheurje.) T. lapársunk azonban sehogy sem tudott egyenes utat törni magának, hanem a legbigottabb ultramontán — ó-konzervatív és vörös republikánus politika közt ingadozott öröklék s mert a parlamentben nem volt pártja, kapkodott jobbra balra, hogy gazdát fogjon magának. A gazdát a legutóbbi években meg is találta, csak hogy nem voltak egymással szerencsések, s a sok csalódás után egymást vádolták a szerencsétlenségek miatt. Most azt beszéli a rozsvilág, hogy válopert kezdenek egymás ellen, s a „Reform“-on ismét megeshetik az a baj, hogy sem pártot, sem párttörvényt nem fog képviselni; mivel pedig mint lap sem képvisel meghatározott elveket, kérdjük t. lapársunktól: ha magas pártfogójának megkérdezzük, ugyan kit és mit fog képviselni s így miért vonzolja tovább existenciáját?

— A közös hadügyi költségvetésről a bécsi lapok már közöltek egyes részleteket. Az 1875-ki költségvetés rendes szükségletének előirányzata alakí tekintetében is különbözik az eddigi költségvetésektől, amennyiben az egész előirányzat nem 22, hanem 27 czimre van osztva. E változás a delegatiónk többször kifejezett óhajtatásának figyelembe vételétől tekintendő. A tavalyi költségvetés első czimének rendes kiadása a szükségletek természetének különfelesége szerint, több czimre oszlék. Az eddigi első czim például már öt tételre oszlék. Még pedig az első czim, a hadügyminiszterium, 6 felsége cabinet-irodájának s a katonai levéltárnak költségeit, a második a katonai és országos, a vár- és téparancsnokságok; a harmadik a katonai intendántúra, a számviteli osztály, a katonai pénztárak; a negyedik a tábori papság; az ötödik a katonai jogigazgatóság kiadását tartalmazza. A szak- s kezelési katonai bizottság előirányzata, eddig 5 tétel és 3 czim alatt figurált, míg ez a jövő költségvetésben az összes követelmény együttes átnézete végett egy czim alá vonatott. A kaszárnya- és lakásköltség szintén egy czim alatt van egyszerűsítve. Általában véve, a jövő évi költségvetés tökéletesen hasonmása az 1874-dikének a két év életszükségeinek drágulását leszámítva. — A hadsereg szervezetére vonatkozólag legnevezetesebb változásnak mutatkozik, hogy minden tüzérezredben még egy őrnagy állomás szerveztetik. Továbbá minden gyalogezred egy lovastartalék parancsnoksági adjutánt kap. Az előbbi reform — ami új kiadást involvál magában — azzal indokolható, hogy a tüzérezred célszerűen másképp sem háboruban, sem békében nem alakulhat. Egy másik, a jövő költségvetés által inaugurált változás, a hadnagykot illeti.

E változás sem észlelhető, a hadügyminiszternek utóbbi időben sokszor hangoztatott „takarékosága“, mert a hadnagyk létszámát szaporítani célozza, azon ürügy alatt, hogy a szak- és kezelési katonai bizottsághoz igen sok hadnagy osztatik be, ami a legénység képzését akadályozza. A hadügyminiszter tervezete szerint, minden sorozredben a hadnagyk számföltötti mennyisége kívánatos. Mindezen változás, mintegy 339,000 fitnyi többletet mutat, más tételben a megtakarítás 374,000 fitrot. Az 1874-ik éven, a hadügyi előirányzat 90,992,000 fit a delegatiónk elé terjesztendő költségvetés, ez összege fölül az élelmi szerek, egyenruhák stb. árának drágulása folytán, mintegy 2,478,000 fit többletet vagyis (1874-ben) az összes előirányzat, mintegy 93,470,000 fitrot mutat, míg 1875-re 93,432,000 fitrot, így tehát, a rendes kiadásokban, a megtakarítás nem több 38,000

fitrál. A nagy hanggal hirdetett megtakarítás, s az előirányzott összeg viszonyára is elmondható, hogy tant de bruit pour une omelette. Különbben miután kiűnt, hogy rendes szükségletben a megtakarítás „humbug“; a hadügyminiszter új mézes madzagot készít a delegatiónk s a monarcchia adózói számára mondván, hogy a tulajdonképi megtakarítás a rendkívüli szükségletben fog eszközöltetni. Étvágy gerjesztől szélnek eresztettek is egy hírt, melyet a kávéházi politikusok rögtön a sz.-pétervári találkozóssal hoztak kapcsolatba. A sensationális hír így hangzik: a perzemyse-erősség további építésével felhagynak. Ez építkezési processus hasonlítot valóban a danaidák hordóhoz, évenként roppant összeget nyelt el, s volt az eredmény, édes kevés, határos a semmivel. A „Dziennik Polzski“ szerint, a már megkezdett, de még mindig csak „előmunkálat“ be van szüntetve, s az építő mesterekkel, minden szerződés fölbontatott.

Megtakarítás nyomára, eddig csak a tengeri hadsereg költségvetésében akadunk. Az ordinárium 8,900,000 fit, az extraordinárium 2,219,000 fit. A múlt évben rendes kiadás 8,735,440, a rendkívüli pedig 3,824,500 fit, melyet a delegatiónk összesen 10,948,740 fit reducal. A hadügyminiszter költségvetése az idén az 1873-ban megszavazott tétélekkel szemben 170,260 fitnyi többletben jelentkezik. A rendkívüli szükséglet ellenben 1,605,500 fittal csekélyebbnek mutatkozik, a múlt évinél. — A tengeri hadseregnek bevétele is van, még pedig mintegy 18,000 fit.

Népgyűlés az önálló magyar jegybank ügyében.

Budapest, ápril 6.

A központi ellenzéki kör husvét másodnapján a vármegyház nagy termében „népgyűlést“ hívott össze, melyen, daczára annak, hogy „pártkülönbség nélkül“ hívatott meg a fővárosi közönség, majdnem kivétel nélkül az ellenzék hívei gyűltek össze. Jelen voltak talán 80—100-an — többnyire mesteremberek, boltossegédek stb. Elnöknek megválasztott Irányi Dániel, jegyzőnek Sewald Vilmos. Az elnök következő szavakkal nyitotta meg a gyűlést:

A központi ellenzéki kör a mai népgyűlést pártkülönbség nélkül hívta össze; az ügy, melynek megvitatása érdekében összehívatott, az önálló magyar nemzeti banknak, Magyarországnak önálló fejlődésének, az ipar, a kereskedés fölvirágzásának feltétele! lehetetlen, hogy az ezen ügyben tett kezdeményezésünk ne találjon minden hazafi keblében visszhangra. Legyenek üdvözölve, uraim, s fogadják szívveljes köszönetemet a megtiszteltetésért, melyben részesítettek.

Fromm Antal erre fölolvassa az indítványt, mely következőképp szól:

„Mondja ki a népgyűlés: hogy a múlt 1873. évi június hó 12-ik napján tartott népgyűlés határozata értelmében hazánk hitelviszonya és pénzügyi megszilárdítására a magyar jegybank-ügy végleges megoldását tekintti most is egyik főfeladatnak.

E végül Ghyecz Kálmán pénzügyminiszter urhoz kérvényt intéz, melyben fölkeri, hogy a mindinkább tornyosuló bajainkat tekintve, a magyar jegybank szervezésével tegyen mielőbb eleget az országos hitelviszonyok s pénzügyönállóságunk megszilárdítására vonatkozó országos közvélemény óhajának;

egyszersmind az országgyűléshez is intéz kérvényt, melyben fölkeríti a törvényhozó testület, hogy utasítsa a pénzügyminisztert a magyar jegybank fölállítás tárgyában mielőbb törvényjavaslatot nyújtani be.

Ezután hosszabb beszédben, melyben a hallgató közönség türelmet nem csekély próbára tevő, fejtegeté a magyar bank fontosságát, s végül ajánlja a határozati javaslat elfogadását.

Táncsics Mihály sokkal ezélszerűbbnek tartaná, ha a mai népgyűlés a csekély részvét miatt semmit sem határozna; azonban rendezettség egy sokkal imponansabb népgyűlés vagy a vigadó nagy termében, vagy pedig a szabad ég alatt, melyen Budapest város összes közönsége részt vehessen.

Majoros István csodálkozik előtte szóló kasztszerű felfogásán; nem hitte, hogy egy hang is emelkedjék a már ismert tervezetnek ezen uton harmadszor való ismétlésére; ő a magyar bankügyet a magyar haza összes lakosainak közös jogát tekintti; a népgyűlés nem azért hívatott össze, hogy ellenzék színezetét viseljen, hanem, hogy azon mindenki pártszínezet nélkül részt vegyen. Ajánlja a határozati javaslatot elfogadás végett.

Táncsics Mihály igazolja előbbi indítványát; a kormány erre a népgyűlésre, mely ellenzéki jellegű, azt fogja mondani: itt nem jogosult emberek gyűltek össze. (Egy hang: kérem minden embernek szabad!) Van rá elég példa; a kormány azt fogja rá mondani: sokszor fordul elő (Egy hang: Ez nem is élet!) Az ellen azonban még egyszer tiltakozom, hogy én a kasztszerűnek volnék barátja; azt talán józan, helyes észszel nem is lehet rám fogni.

Galgóczy nem hiszi, hogy ezen népgyűlés fölterjesztésének az a következménye lenne, mitől Táncsics tart; előtűnik föllyt le a kormányválság; jelenleg a pénzügyminiszterium oly egyén kezeiben van, kinek e kérdésben oly multa van, mely remélni engedi, hogy fölszólasunknak üdvös hatása lesz.

A népgyűlés a Fromm Antal által tett javaslatot magáévá teszi. Azután fölolvastatik a két kérvény, melyek egyike a pénzügyminiszterhez, a másika pedig a képviselőházhoz van intéve. A kérvények elfogadtatnak, s azok aláírásával Irányi Dániel bizatik meg. A kérvényt átnyújtó háromtagu bizottságba megválasztattak: Czicsmanczay Ferencz, Fromm Antal és Galgóczy. A népgyűlés 11 órakor véget ért.

A IX-es albizottság jelentése a 21-es bizottsághoz.

(Folytatás.)

A kassai tanintézetnél fölnevelésre előirányzott 30 ezer fit nem lesz az albizottság nézete szerint a költségvetésbe fölveendő, miután a kassai intézeti építkezésekre

az államkincstár több éven át oly jelentékeny összegeket költött már és az 1874-re megszavazott összeg már mint végrészlet lett megszavazva.

Egyébiránt a gazdasági fölszerelésnél megtakarítások eszközölhetők a föntebb kimondott elvnel fogva hogy a gazdasági tanintézetek nagyobb gazdaságot házilag ne kezeljenek.

A kolozsmonostori intézetnél fölveendő összeg, mint többé nem szükséges, — a költségvetésből kihagyandó lenne.

A diószegi vinczellér-képezde és az erdélyi intézet fölállítására fölveendő kiadásokat az albizottság elhalasztani véleményezi, mert az utolsó években ezen téren annyit áldozatot hozott az ország, hogy a jelen pénzügyi helyzet közepette ezen beruházások elhalasztása indokoltnak látszik az albizottság előtt.

Az állami lötenyésztésnél, tenyészanyag vásárlására fölveendő 60 ezer fit a ménesintézetek rendes kiadásai közé helyezendő át.

A gazdasági építkezésekre 3 évre fölveendő évenkénti 60 ezer fitnak és így 180 ezer fitnak a költségvetésbe fölveteléhez az albizottság pénzügyi szempontoknál fogva nem járulhat, mert a ménes állományoknak fokozatos megszorítása folytán az így nélkülözhetővé váló épületek némi átalakítások után részben gazdasági célokra alkalmazhatnának, a nagyobb építkezések egyáltalán elhalasztandók a jelen viszonyok között, nélkülözhetetlen kisebb javítások és átalakítások a rendes költségekből fedezhetőek.

A mi a eselédlakokat illeti kívánatos ugyan, hogy a személyzetnek megkezdett polgárártása minél előbb egészen keresztül vitessék és talán nagyobb építkezések nélkül is elérhető lesz ezen ezél az által, hogy a löállományok a méneseknél fokozatos leszállítása folytán a szükséges személyzet elhelyezhetővé válik a jelenleg létező épületekben is.

A vallás és közoktatásügyi miniszter költségei.

Ezen téreza költségvetésére nézve két általános megjegyzést bocsát előre.

1-ór kívánatosnak tartja, hogy a miniszterium kezelése alatt álló alapok és alapítványok jogi természetének megvizsgálása mielőbb fejeztessék be, hogy a befejezett vizsgálatok után ezen kérdés mielőbb megoldást nyerjen.

2-or. A közoktatásügyi egységes vezetés szempontjából a tanintézetek általában a közoktatásügyi miniszter vetése alá lennének rendelendők.

A tanulmányi ügyek igazgatását illetőleg tankertületi föigazgatóságokra nézve az albizottság azon nézetben van, hogy miután a középtanodák rendezése alkalmaz fog a törvény a középtanodák fölött gyakorlandó állami fölügyeletre nézve is intézkedni, — ezen kérdésről az albizottság nem nyilatkozik, azonban azon reménynek ad kifejezést, hogy a középtanodákra nézve megállapítandó állami fölügyeletet sikertelend a központi igazgatásnál eszközözendő megtakarításokkal kapcsolatosan és azokkal kombinálva akkép szervezni, hogy abból az eddigieknél nagyobb terhek ne háruljanak az államháztartásra.

A tanfölügyelő intézmény az albizottság véleménye szerint jelen alakjában nem lesz fönttartható, de a tanfölügyelők általában az állami fölügyelők általában az állami fölügyelet szempontjából mellőzhetőeknek nem tartja, azt hiszi azonban, hogy ezen intézmény eredményel és hivatásának megfelelőleg csak akkor fog működhetni, ha szorosabb összefüggésbe hozatik a törvényhatósági szervezettel s akkép rendeztetik, hogy magában álló elkülönített hivatal többé ne képezzen, hanem a főispán alá rendelve, mint a kormányának népmévelési ügyekben közege közvetlen összeköttetésbe lépjen a törvényhatósággal.

A viszony, melyben a tanfölügyelők a megyei állandó választmányhoz állani fognak részletesen szabályozandó lesz.

Ezen kérdésnek szabályozása által a tanfölügyeletnél is megtakarítások létesíthetők, valamint megtakarítható lesz a megyei iskola-tanácsok költségeinél is, nem épen jelentéktelen összeg az által, hogy az iskola-tanács azon hatásköre, melynek értelmében iskolatügyekben határoz, a megyei állandó választmányra lesz ruházandó.

Az iskolai-tanács pedig mint megyei szakbizottság tartatnék fenn véleményező joggal és hatáskörrel.

Ezeknek költsége tehát évi 38,000 fittal meg lesz takarítható.

Tanintézetek.

A pesti egyetem dologi kiadásairól közölt gyakorlati oktatás szükségletei rovat alatt a minster előterjesztése szerint 5000 fit megtakarítható.

Hasonlag megtakarítható a felsőbb tanintézetek közös költségeire felveendő 10,000 fit.

(Folyt. követ.)

Különfélék.

Budapest, ápril 7.

— **Nemes tett.** Dégh Gróf Festetich Ágoston ur Veszprémmegyében kebeleztet déghi uradalmához tartozó feketei pusztáján egy új iskolát állított és azt a szükséges butorattal ellátván, az ezen iskolában alkalmazott tanító javadalmazásáról is gondoskodott.

— **A honvéd-menházra** márczius 22-től 31-ig befolyt összegek: Csura község évenként 10 fit, Hajdúszoboszlói takarékpénztár évenként 10 fit, Pettovics Paula urhölgy évenként 3 fit, Battha Andor képviselő évenként 10 fit, Békfalva községe évenként 10 fit, Miskolc város évenként 50 fit, Vasmegegyi honvédegyelet évenként 20 fit, Külső Szolnok megyei takarékpénztár 30 fit, Mező-Turi jótékony női egylet évenként 10 fit, a „Hon“ szerkesztősége 3 darab arannyal gyűjtött 176 fit 20 kr. Czégény Dányad Balogh József ivén 12 fit 35 kr. Tordamegye alispánja ivén 12 fit 87 kr. A técsői olvasó-egylet 13 fit, Komárommege alispánjának gyűjtése 75 fit 35 kr. Tormamegye alispánjának gyűjtése 4 fit 51 kr. Szt-István szabad kőmives-páholy Budapest 20 fit, Battha Konkoly Irén urhölgy 10 fit, egri önsé-

gélyező-egylet 20 frt, Budaörsi községi 5 frt, Szabadházy Andor 5 frt, Hauzer Jván 2 frt, Dobronyi Mihály 2 frt, Ullmer György 1 frt. Ermihályfalvi polgárok gyűjtötték 57 frt 74 frt, Ermihályfalván tartott táncestélyi jövedelme márczius 15. 12 frt 26 kr. Mező-Turi jótékony nő-egylet gyűjtő ivén 5 frt, Reichmann igazgató Hyppodrom tiszt. bevételé 15 frt 70 kr. Összesen 602 frt 98 kr. Az országos gazdasági egyesület istván-telki faiskolájából 1200 db operfa, 50 db akácfa és tíz db körakácfa. A mező-turi jótékony nő egylet tizenkét inget, tíz lábravalót, hat db zsebkendőt, 7 törülközőt, 6 vánkös cziha és 5 lepedőt. Budapest, 1874. év, márczius 31. a bizottság nevében Krivácsy József, ezredes ellenőr, Szathmáry Mihály ezredes pénztárnok.

Művészház építését határozta el a képzőművészeti társulat márczius 31-diki ülésében, s e célra a társulat elnöke: Ráth Györgynek, sikerült a sugár-úton 687 négyzetméteres területet olcsón megvásárolni. A művészház építési költségeit nagyjábólra fűdözi a társulat törzsvagyona s a mi még hiányzik, azt nagy sorsjátékból, gyűjtésből és alapítványokból fogják beszerezni. Ez ügyet országos bizottság veszi kezébe s számos kitűnőség ajánlást fűl közreműködését. A műsorolásra már huszonnegy művész ajánlotta fűl egy-egy ingyen-festmény adását, u. m. Burszky, Than, Lotz, Molnár, Telepy, Jakobey, Kugler, Haschke, Ligeti, László, Brodsky, Greguss, Landau, Keleti, Raucher, Morelli, Kern, Jankó, Székely, Adler, Dumaiszky, Wagner, Barabás, Mészöly, Hausmann és Madarász. Csak e fölajánlott képek ára tízenötzezer fitra tehető. A műbarátok is megkezdtek az adakozást. Először is Pfeiffer Ignác, pesti háztulajdonos ezer fitra ajánlta fűl a művészház építésére, b. Podmaniczky László ötszázfit, Reitter F. ötvenfit, Balsam Emil ötöt; gr. Csáky László pedig a branyiczki honvédelmi vasúttétű mintájával járul a szép célhoz. A társulat alapítói is szaporodnak.

György Endre ur, mint a „Fővárosi Lapok“ írják — a nemzetgazdaságtan köréből tartott fölvételei első részét, melyben a közgazdasági eszmék, irodalom és a közgazdasági élet szervezés fejlődését, tekintettel a social és kommunikus irányra is, tárgyalta és befejezte. Ez előadásokat a fővárosi legegységesebb körök hölgyei számon látogatták. A második részből, melyet a nemzetgazdasági és pénzügyi elméletek foglalja magában, legközelebb esztőtörték délután 4 órakor kezdődnek meg a fölvételek, mint eddig, a nélképző-egylet helyiségeiben. Mint a „Fővárosi Lapok“ értesülnek, az előadások egy külön kötetben is meg fognak jelenni azok számára, kik él szíval nem hallgathatták azokat.

Vertes Arnold irótarunk ma d. u. 3 órakor vezeti oltárhoz bájos aráját, K u k l a y Anna k. a. Násznapok: Jókai Mór, Dalmady Győző; nászasszonyok: Aldor Imréné és Horváth Gáspárné; vőfélek: Szana Tamás és Pap Károly; nyoszoló lányok: Degré Erzi és Horváth Mariska voltak. Boldogságot kívánunk e szép frigynek.

A fűmei cs. kir. tengerészeti akadémiába a legközelebbi tanév kezdetével (f. é. október 1) nagyobb számú fizetéses helyek és több egész és fél szabad helyek lesznek betöltendők. Ezen intézetbe leendő fölvétel iránti kérvények a fölvételt igénylők rokoni által a császári kir. közös hadügyminiszteriumhoz (tengerészeti osztály) intézendők, és a kérelmező lakhelyéhez legközelebb fekvő katonai hely-, vagy hadkiegészítési kerületi parancsnokság útján, mely által az előirt minősítvényei beadvány melléklendők, legfeljebb augusztus hó közepéig a közös hadügyminiszteriumhoz beküldendők. A kérvényekhez következő okmányok lesznek melléklendők: a) keresztlevél, vagy születési bizonyítvány, b) himlőoltási bizonyítvány, c) az összes iskolai bizonyítványok az utolsó tanév bezárásával, d) testi épségéről szóló, és tudori rangot bíró katonai-orvos által kiállított bizonyítvány a látkepesség különös megemléstével. Egész szabad katonai növendékeké való fölvételre igényt tarthatnak: Vagyonatlan katonatisztek fia, a császári királyi hadsereg és honvédség vagyonatlan tisztviselőinek fia, továbbá vagyonatlan és az állam körül érdemeket szerzett polgári állambivatalnok fia. Fél-szabad helyekre való fölvételre igényt tarthatnak a most említett minőségben lévő oly állambivatalnok fia, kik nem egészen vagyonatlanok, vagy pedig magasabb rangban állanak. Mint fizetéses növendékek az osztrák-magyar állam minden polgárának fia fölvételhetnek, hogy ha az előirt föltételeknek megtelelenek.

Színház. A „Magy. Polgár“ írja: „Szintársulatunk Koleszvárt fog maradni a nyár folytán egész bizonyossággal, s nem csinál újabb kísérletet Vásárhelyt, mely eddigelé is annyi pénzért emészté föl intézetünknek. Az új színház Zimmermann Henrik mérnök ur építi a sétater elején, hol a legalkalmasabb helye is van. Semmi kétségünk benne, hogy szintársulatunk jobban fog kijönni itthon, s több ideje leend a tanulási előkészületekre.“ — A n e m z e t i s z i n h á z legközelebbi játékrendje ez: holnap ápril 8-dikán Alfonz ur, 9-kén a Téli rege, 14-én Mignon, 15-én Alfonz ur, 16-kán Tévedt nő, 17-kén Molière „Nők iskolája először, 18-kán Lohengrin, 19-én Nagypó. — A b u d a i j á t é k r e n d ez: holnap 8-kán Két pisztoly, 9-kén Nőuralom, 11-kén Alfonz ur, 12-én Kell két pengőt kölcsön és a Nyolcadik pont, 13-kán Téli Vilmos, 15-én az Amerikai, 16-án Tudós nők, 18-án Lecouvreure Adrienne, 19-én Fenn az ernyő. — E hó végén Pesten színpad kerül Grubiczy: „Sziget a szárazon“ című egy felvonásos vígjátéka is, Budán pedig Bulwer Richelieu: című drámája.

Megjelentek, s szerkesztőségünkhez beküldettek: „Népszerű oktatás a koleráról. Irta Chyzer Kornél. — Az orsz. középiskolai tanár egylet közlönyének f. é. hatodik füzeté; szerkeszté: Névy László. — Egy hang a XVI. szepesi városból a törvényhatóságok tervezett kiegészítése tárgyában. Irta dr. Varszi Lajos; ára 20 kr.

Királyi Pált és Mendl István városi képviselőt nagy baleset érte. A terézvárosi kaszinó több tagja

ugyanis — mint a „P. N.“ írja, — kik között nevezett két ur is volt, a tegnapi szép időt kirándulásra használták föl, több kocsin kimentek a Haggemacher-féle sörházba. A társaság vidám hangulatban, az esthomályban tért vissza a fővárosba. Utközben néhányan versenykosisizást rendeztek, melyhez a többiek, részint önként, részint önkéntelenül, szintén csatlakoztak. A budai vámsorompónál az egyik kocsi, melynek belsejében Királyi és Mendl urak ültek, sebességgel közben egy kavicsdombra került, és egy pillanat alatt fölfordult. A kocsi ülők az erős zökkenés folytán messzire kirepültek. Királyi Pál és Mendl István oly szerencsétlenül estek, hogy arczukat össze-vissza verték. Királyi, ki fejével egy kőhalmazra esett, eszméletlen maradt, és oly sérüléseket szenvedett, hogy az orvosok ítélete szerint legalább hat hétig az ágyban maradnia kellend. Mendl urnak az egyik szemé egészen kidőlt íregéből. A másik két ur, ki a bakon ült, oly szerencsésen esett, hogy semmi bajuk sem lett.

Zsákba kötött postamester. Fehérgyarmaton a postamester márczius 30-kán este látogatásból haza érkező felesége szörnyű állapotban találta. A postamester zsákba volt huzva, össze volt kötözve, s a rémült feleség lármájára összefutott szomszédok alig tudták kiszabadítani a postamestert, kinek arczán is véres nyoma volt valami erőszakos bántalomnak. A posta meg ki volt rabolva; 7 ezer fit hiányzott. Világos volt, hogy a postamestert rablók kötötték meg, s ő maga is úgy adta elő, hogy három ember támadta meg, s miután zsákba kötötték, a rabláshoz láttak s aztán őt jól elverve eltávoztak. A járásbíró azonnal erőlyesen megkezdte a vizsgálatot, melynek folytán a „Szamos“ szerint kiderült, hogy a postamester maga kötözteté, vagy kötözé magát, hogy ily szim alatt megkísérte elcsikkasztani azon hét ezer forintot, mely a vizsgálat folyamán a kemenczében hiány nélkül megtalálattat.

Tűz volt nagyszombaton d. e. 11 órakor Aradon, mely az erős szél által élesztve egy óra alatt 7 házat pusztított el. A nagy és gyors pusztítás — írja az „Alföld“ — melyet a tűzvész véghezvitt, a közelben fekvő lakoságot természetesen nem kevés ijedelembe ejté, s már annak a híre is terjedt, hogy egy más helyütt is kiűtött volna a tűz; sőt a belvárosban is sok rémes dolgot beszéltek volt, mintha több gyerek a lángok mártalékával esett, és a tüzoltók közül is néhányan súlyosan megsebesültek volna. Ez azonban nem bizonyult valógnak. — E tűzvész, mely alig egy óra alatt hét családot döntött inségbe — intésül szolgálhat arra, miszerint a közgyűlés azon határozata, hogy nádfelvetési házak építése egyáltalában meg nem engedetik, a legszigorubbán fogantatásosítasék.

Megégett. Tegnap fényes nappal nagy szerencsétlenség történt a józseféri sétányon. A nevezett helyen ugyan Kriszton háztulajdonos hajadon leánya sétált egy százados és több nő társaságában, midőn a kisasszony ruhája egyszerre kigyulladt. Ez a váratlan balcsét miatt annyira megrémült, hogy azonnal futni kezgett; de ezáltal a ruhái csak jobban égtek, s pár pillanat múlva a szerencsétlen nő lángokban állott. Néhányan utána futottak ugyan, de zavarukban, s tán félelmükben nem mertek a szerencsétlen segítségére sietni. Végre azonban akadt egy bátor ember, ki a kisasszonyt átkarolta, s a földre fektette, s a most odasiető embereknek különösen két vizeskannákkal érkező bérkocsisnak sikerült eloltni az égő ruhákat. A szerencsétlen nő azonban, ki pár perczel előbb még mint virágzó hajadon jött ki atyja házából, most összegeve, roncsova került oda vízszá. Az azonnal összehítt orvosok reményüket fejezték ki a kisasszony megmentése iránt. A szerencsétlenséget, mint a szemtanúk állítják, egy vigyázatlanul elvetett égő szivardarab okozta.

Rövid hírek. A „Történelmi lapok“-ban Szimneyi József Petőfi életrajzát fogja közölni, melyben meg van jelelve Petőfi minden művének keltezési ideje és helye. — A Batthányi-émlékre eddig 36.302 frt 8 kr. gyűlt be. — K a p o s v á r o t t november 10-től márczius végéig 9 jótékonyestély estély tartott, melyeknek tiszta jövedelme 1200 frt lett. — A p é n z ü g y m i n i s z t e r P r o h a s z k a H e n r i k d e b r e c z e n i f ő v á m h i v a t a l i t i z s e t t a g y ő r i f ő v á m h i v a t a l h o z e l l e n ő r r e n e z e t e k i. — A „Liptó-Német-Lipcei takarékpénztár“ alapszabályai f. évi 4281. sz. a. a földmívelés, ipar és kereskedelmi m. kir. ministerium által a törvényes bemutatási záradékkal ellátattak. Megőrült egy pesti születésű fiatal ember, kinek azon rögeszméje volt, hogy az örökmozdony föltalálása által halhatatlanná teszi magát. — A N. V á r a d m e l l e t t i j a n k a i n a g y e r d ő t ö b b n a p o t a t i z e n a l l. — S z o m b a t o n e j j e l 11 órakor a királygözmalommal szemben fekvő Schumbey-érl fűszerkereskedésben tűz ütött ki. Lenhardt Antal lisztár és önkéntes tüzoltó első vette észre a bajt, föltörte a bolt ajtaját és intézkedett a tűz gyors eloltatása iránt. A nevezett erőlyes segélye nélkül az üzlet hátsó helyiségeiben alvó bolsegek nagy veszélyben forogtak volna. — P a u l e k G y u l a k o v a c s e l e g y s z o m b a t e s t e 10 órakor a nagymezőútczában adósságai miatt szíven akarta magát lötni, a golyó azonban csak oldalába fűródott, úgy hogy még élve szállították a kórházba.

Nemzeti színház. Szerda, ápril 8. „Alfonz ur“. Vigjáték 3 fölvonásban.

Táviratok.

Páris, ápril 6. A kormány a nemzetgyűlés ülésének újráfölvételekor előterjeszti a fölsőház alakítására vonatkozó törvényjavaslatot. A fölsőház elnöke az elnök utódja lenne. — A kormány e javaslat sürgősségét fogja indítványozni. — A „Moniteur“ constatalja, hogy a legitimista töredék a nemzetgyűlés összeülte után a monarchia kérdését fogja fölvetni. Hirlik, hogy Chambord gróf maga fogja ügyeinek rendezését kezébe venni.

Közgazdaság.

Budapest, ápril 7.

A földadó kataszter kiigazításáról szóló javaslat tudvaleg jelenleg még a förendi ház tárgyalása alatt

áll, s egyelőre még kétséges: mily mérvű változtatásokra fog proponálni maga a kormány az új tárgyalás alkalmájval. Azon tény, hogy a IX-es allizottság munkálata 1875-re 2 és fél millió. 1876-ra 1.135.000, — s 1877-re 2.160.000 forintot fölvett ezen költségek födözésére a legközelebbi három évre: legkevésbé sem változtatja meg a dolog állását; miután nehéz pénzügyi körülményeink közt ilyen, csak is a teljes befektetés után gyömölcsösíteni kezdő munkálta három évig oly tekintélyes összeget fektetni nézetünk szerint nem lehet. Különbön is a fölvétel a volt kormány előirányzataira van alapítva, amely a tényleges költségeknek aligha felel meg. Előre láthatólag azonban ez ülésszak alatt már csak a IX-es albizottság munkáltaiban éritett munkálatok is sokkal inkább igénybe fogják venni a törvényhozást, semmint ily kiadások dekretálására annyi időt számlhatna a mennyire föltétlen szükség van.

Az ipari szakiskolák, különösebben az ipartanműhelyek alkotása, és a háziipar fejlesztése céljából — a „Pesti Napló“ értesítése szerint — a kereskedelmi miniszter Jagócsy Péterffy Józsefet, mint miniszteri bizost küldte ki. Nevezett miniszteri bizos már a múlt évi ben, gr. Zichy József, akkori kereskedelmi miniszter által külföldre küldetett, hogy az ottani ilyeszeri alkotásokról magának tájékozást szerezheszen. J. Péterffy József terjedelmes jelentését az ahhoz csatolt javaslatokkal előterjeszté s innen erd most e célzserűi intézkedés. A kiküldött miniszteri bizos egyelőre a pozsonyi, soproni és kassai iparkamarák területein kezdi meg működését.

A szeged-csongrádi takarékpénztár 1873. évi zárómérlege szerint ez intézetnek 130.000 frt befizetett részvénytőke után 47.000 frt oly tisztajövedelme volt, mely minden alapszabályszerű leírások után osztalékul kifizetésre maradt. Egy-egy részvényre 94 frt osztalék esik. Jótékonyestélyokra 3496 frt adományozott a pénztár. A tartalékalap szaporítására 20.000 frt van a mérlegbe állítva. Betétek az év végén 1.743.611 frt. Vagyon föbb tételek: készpénz egyenleg 93.731, bankoknál elhelyezve 89620, kölcsön ingatlanra 209424 frt, előlegezés zálogra 81.299, leszámítolás 1.392.938 frt. A készpénz számvitel fösszege 4.827.580 frt.

Hunyadmegye, Maros felső völgye, márczius 14. Időjárásunk nagyon szeles. Február utolsó két hetében szárazsót hideg szelek s fagyok, márczius elején hideg szelek jártak. 11-én éjjel jó eső hullott, már tavaszt reméltünk, s ime 12-én zivataros napra ébredtünk fel, 13-án fagy állott meg nagyon csipős széllel, mely estére engedett, de oly havat hozott, minő a télen sem volt. Hogy a száraz fagyok s hideg szelek után milyen lesz az ősz, mely elég szépen kelt volt, s ifjusága daczára vékony hótakaró alatt is meglehetősen jól telett, azt a kikelet határozza meg. Ha lesz jó időnk, remélhetünk még jócska termést. Tavaszt még senki sem vetett.

A frankfurti tőzsdélap, a német tőke e nagy befolyású közlönye, kedvezőleg nyilatkozik az új magyar pénzügyminiszterről, Ghyecz Kálmánról s megjegyzi, hogy a külföldön igen jó benyomást szűlt az intézkedés, mely szerint a magyar északkeleti vasutársaságnak, mely szelyvényeit a költöldi fizetési helyeken délnémet és tallér-étkben váltja be s ezzel több kiadást visel, — megengedte a kiadási többlet beszámítását az üzleti kiadásokba. Az „Actionar“ kiemeli Ghyecz szigoruan besűtletes és takarékos jellemét és végül egy reményt fejez ki, melynek teljesülését magunk is óhajtuk, de nem igen fogjuk biztosra, hogy tudniillik sikerülni fog Ghyecznek a magyar állam polgárait rászoktatni — az adófizetésre.

Az osztrák nemzeti bank márcziusi havi kimutatása megtartotta az előbbi kimutatások föjlegét, a forgalom folytonos hanyatlásának bizonyítását. Volt ugyanis márczius 31-én: bankjegyforgalom 320.812.580 frt, érczkészlet 144.113.353 frt, ezüst váltó 4.411.395 frt, escompte Bécsben 79.492.745 frt, a fiókoknál 64.727.927 frt, lombard 40.903.800 frt. stb. A megelőző havi kimutatáshoz képest tehát a jegyforgalom 5.245.650 frtal, csökkent, ugyszintén az escompte Bécsben 6.59.156 frtal a fiókoknál 1.013.896 frtal, az érczkészlet 698.250 frtal és a lombard 654.900 frtal; emelkedett az ezüst váltótőrcza 31.288 frtal. A bank jegyértéke 25 millió, az ezüst váltókkal együtt az összes tartalék mintegy 30 millió. A vidéki fiókoknak összesen 64.7 millió frtra rugó váltótőrczában e magyar fiókok következő összegekkkel szerepelnek: Budapest 25.5 Fiume 1.2. Temesvár 0.9, Debreczen és Brassó 0.8, Nagyszében 0.2 millió frt.

A jövedelmi adó fölötti tárgyalásokra nézve a IX-es albizottságban érdekes adatokat sorol föla „P. N.“: Amire nézve az albizottságban véleménykülönbség mutatkozott: ez az ugynevezett általános jövedelmi adó, t. i. az 500 frton fölül levő, már föld-, ház-kereseti adóval megrovott tiszta jövedelemnek pár perczenttel, például hárommal megadóztatása, a mely intézkedés körülbelül öt milliót hozott volna. — Ezen adónem Horváth Lajos indítványozta. Nagy hévvel pártolta Ghyecz, támogatták Kerkapoly és Szell, elleneztek: Tisza, Lónyay, Sennyoy, Somssich; mig Csengery Antal betegsége miatt, az illető ülésen nem vehetett rész, korábbi nyilatkozataiból azonban tudjuk, hogy ő ezen adónem tervét nem ellenzi. — Az ülésen Ghyecz elnökölven, nem szavazott, de kijelentette, hogy a 21-es bizottságban kifejti nézeteit. A szavazásnál négy votum állván négy ellen, a dolog abban maradt, s ez a jövedelmi adó története a 9-es albizottság körében.

A budapesti gabna és értéktőzsdéről ápril 7. Az üzlet a közbejött ünnepek folytán szerföltt gyonge, mondhatni semmi. Terményekben nagyobb kötés nem fordult elő; s az értéktőzsdé is nagyon bádgyadt volt. A bankok közül a municipál 29.50, a magyar hitelbank 147.25—146.75; földhitel 57.50-en záródott. A takarékpénztárak közül a fővárosi 156—157 forinttal jött forgalomba. A Pannónia viszontbiztosító intézet 335—340, közüti vaspálya 329-en záródott. A tőkeelhelyezési papírok közt a vasúti kölcsön 94, a sorsolási kölcsön 77.50-n záródott. Az értékek változatlanul maradtak teljosen.

Felelős szerkesztő: **Huszár Imre.**
Segéd szerkesztő: **Dr. Kakujay Gyula.**

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. április 7-én.

Gabona-árak.		Hang.	Vámmászánkint	Befiz.	Részvények.	Adva	Tartva	Befiz.	Adva	Tartva	Magy vasuti köles. (120 frt ez.)	Adva	Tartva	
Buza, bántási ó v. uj	83	7.50	7.65	315	Első magy. ált. biztosító-társaság	870	880	500	Első magyar serfőzde	405.	410.	94.25	94.50	
" " " "	85	7.75	7.80	200	Haza	—	—	200	Sertéshizlalo	158.	160.	128.50	129.50	
tiszav. " " "	87	—	—	300	Pannonia	338.	342.	200	Athenaeum	240.	242.	—	—	
" " " "	83	7.65	7.75	100	Pesti bizt.	58.	60.	500	Pesti könyvnyomda	550.	560.	197.25	197.50	
" " " "	85	7.85	7.95	200	Hunnia	72.	74.	200	Egyesült magyar gőzhajó-társ.	9.	9.25	85.	85.50	
pestm. " " "	87	—	—	300	Unio	180.	185.	500	Ganzféle vasöntőde	330.	340.	962.	964.	
" " " "	88	7.85	7.85	200	Pesti közuti vaspálya	329.	330.	200	Gschwindt-féle szeszgyár	208.	210.	528.	531.	
fehért. " " "	85	7.80	7.90	200	Budai	112.	120.	200	Börzgyár	80.	82.	196.	196.50	
" " " "	87	—	—	200	Budai hegyipálya	55.	60.	200	Gyapjmosóda	102.	105.	2057.	2062.	
bácskai " " "	83	7.75	9.85	80	Municepális hitelintézet	29.	29.50	100	Salgó-tarjani kőszénbánya	100.	103.	197.	197.50	
" " " "	85	7.95	8.	85	Angol-magyar bank	31.	31.50	200	Schlick-féle vasöntőde	155.	160.	418.	420.	
" " " "	87	—	—	160	Magyar általános hitelbank	146.50	148.75	200	Sóskuti kőbánya	110.	115.	311.	312.	
" " " "	85	—	—	200	Franco-magyar bank	53.50	54.	500	Első magyar szeszfinomító	150.	155.	142.25	142.50	
" " " "	83	—	—	100	Magyar általános földhitel-társ.	57.25	57.50	200	Alagut	79.	80.	216.50	217.	
" " " "	85	—	—	70	Pesti egyleti bank	41.75	42.	100	Záloglevelek.	—	—	136.	138.	
Rozs	80	5.20	5.40	50	Takarék- és hitellegylet	50.12	50.25	200	Magyar földhitelintézet 5 1/2 %	86.	86.12	94.50	95.	
Arpa, maláta	72	4.20	4.40	50	Buda-ó-budai népbank	32.	32.50	20	Magyar jelzálog-bank 5 1/2 %	77.50	78.	84.25	84.75	
Zab	60	3.70	4.85	100	Iparbank	48.	50.	20	Magy. ált. földh. részv.-társ. 6 1/2 %	86.50	86.75	90.	90.15	
Tengeri, bántási, mérője	80	2.55	2.58	200	Budai kereskedelmi és iparbank	172.	175.	100	Magy. ált. földh. részv.-társ. 6 1/2 %	84.50	85.	83.75	84.25	
másnemű	88	4.80	4.85	200	Pesti kereskedelmi bank	745.	750.	100	Pesti kereskedelmi bank 6 %	85.12	85.25	82.75	83.25	
Köles	88	4.75	4.80	100	Budapesti kézművesbank	60.	62.	150	Elsőségek.	—	—	82.40	82.80	
Repece, fekete	75	—	—	50	Hivatalnok. hitellegylete I. em	47.	48.	100	Lánzhid	83.	84.	132.	132.50	
bánati	62	—	—	80	Kisbirtokos. hitelintézete	—	—	150	Budapesti malom 6 %	174.	176.	109.80	100.	
Értékpapírok.	Adva	Tartva	Adva	Tartva	100	Országos közp. takarékp. 5 %	76.	76.50	Pénzek és váltók.	—	—	65.50	65.	
Állampapírok.	Adva	Tartva	Adva	Tartva	1000	Pesti hazai	2225	2250	Arany	5.27	5.30	—	—	
Magy. vasuti köles. 120 frt.	94	94.50	94	94.50	100	Budapesti fővárosi	156.	157.	20	frankosok	8.96	8.99	—	—
Magy. sorsjegy-kölesön	77.25	77.75	500	Árpádmalom	49.	51.	100	Ezüst	105.75	106.50	—	—		
Földteherm. kötv., magyar	74.50	75	100	Kőbányai takarékpénztár	56.	58.	100	London 10 font sterling	112.25	112.50	—	—		
temesi	74	74.50	100	Kulvárosi tanárképzőtár	36.	38.	100	Páris 200 frank	44.25	44.50	—	—		
Dézsavavált. kötv., 100 frt.	73.	74.	40	Szentendrei takarékpénztár	40.	42.	100	A bécsi tőzsde hivatalos árjegyzései.	—	—	—	—		
Egység. államadós. papír.	69.	69.50	60	Ujpesti takarékpénztár	38.	40.	1874. ápril 4-én.	Jöved. máj.-nov. szelv. bankj 5 %	69.25	69.35	—	—		
ezüst jan.-jul.	73.50	74.	500	Blumféle	37.	40.	1839	20	szelv.	73.85	74.	—	—	
" apr.-okt.	73.50	74.	200	Erzsébet	265.	270.	ki	1839	ezüst	305	312	—	—	
Kisorsolással 1860. á 500 f.	103.	103.50	160	Luiza	108.	111.	sorsj.	1839	250	305	312	—	—	
1860. á 100 f.	108.	110.	200	Molnárak és sütők	146.	147.	egész	ki	250	305	312	—	—	
1864. á 100 f.	138.50	139.50	300	Victoria	228.	230.	250	1854	ki	98.25	98.25	—	—	
1871. pestvárosi köles. 6 %	82.75	83.25	100	Hengermalom	790.	795.	frt	1860	ki	103	103.25	—	—	
			1000	Pannonia	100.	105.	o.	1860	ki	138.50	139.	—	—	
							o.	1864	ki	23	23.50	—	—	
							o.	1864	ki	23	23.50	—	—	

HIRDETÉSEK.

Megjelent a természettudományi társulat kiadásában, s megszerezhető **KILIÁN FRIGYES** m.k. egyetemi könyvtáros által Pesten, Váci-utca Drasche-féle házában:

A jelen geológiája.

Irta
COTTA BERNÁT.

Az eredeti harmadik kiadás után fordította
Petrovics Gyula.

A szerző arcképével és hat fametszetű ábrával.
Ára füzve 5 frt, kötve 5 frt 50 kr.

A fajok eredete

a természeti kiválás útján, vagyis az előnyös alfajok fenmaradása a létérti küzdelemben.

Irta
CHARLES DARWIN.

Az eredeti 6-ik javított és bővített kiadás után fordította
DAPSY LÁSZLÓ,
revideálta **Margó Tivadar.**

Első kötet.
Ára füzve 3 forint, kötve 3 forint 50 krajczár.

A magyar korona területén tervezett közlekedési eszközök

HÁLÓZATANAK TÉRKÉPE.

Kiadta
a m. k. közmunka és közlekedési miniszterium.
Ára 1 frt 80 kr. Vászonzra felhuzva 2 frt 80 kr.

Az emberek százezrei

közönhök szép hajukat az egyesgyedül létező legjobb és legbiztosabb

hajnövesztőszernek.

Nincs már jobb valami a haj növesztésnek előmozdítására és fenntartására és dítására

József, Magyarország és Csehország királya s ausztriai császár stb. által 1865 évinovember hó 18 án 15,810-1892 k szám alatt az összes ausztriai birodalomra s az összes magyar koronországokra néző csász. kir. kizár. szabadalommal kitüntetett

RESEDA-göndörítő-hajkenőcs,

melynek szabályszerű használatánál a fejtető legkopaszabb helyei is teljhajzatuakká lesznek, a szürke s vörös hajzat sötét színűvé válik, esodálatos módon erősíti a hajtalajt, mindennemű korpaképzést pár nap alatt tökéletesen eltávolít, a haj kihullását rövid idő alatt tökéletesen és mindenkorra megátolja, s a hajnak természetes fényt ad, és

hullámszertvé képezi, és a legkésőbb korrig megőrzi az őszüléstől.

Rendkívül kellemes illata és pompás kiállítása által azonkívül még födiszt is képezi a legfinomabb pipere-asztalnak is.

Egy tegely ára használati utasítással (hét nyelven) 1 frt 50 kr, postán küldve 1 frt 60 kr.

Ismételadók jelentékeny elengedésben részesülnek. Gyár és főközponti szállítási raktár nagyban és kicsiben

POLT KÁROLY

illatszerész és több es. k. szabadalom tulajdonosánál

Bécsben, Josefstadt, Piaristengasse 14. saját házában, a Lerchenfelderstrasse mellett.

a hora minden írásbeli megrendelés intézendő, melyek a pénz előleges beklődése vagy postai utánvét mellett a leggyorsabban teljesíttetnek.

Pesten főraktár egyesgyedül

TÖRÖK JOZSEF

gyógyszerész urnál,
király-utca 7. szám.

NB. Valamint minden jeles gyártmányánál, ugy ennél is utánzóok és hamisítások lettek megkísérve, ennél fogva vételnél kéretnek a fonnebb kijelölt raktárakhoz fordulni s világosan Polt Károly Reseda-göndörítő-hajkenőcsöt kórni, nemkülönb a fentebbi védjegyet tekintetbe venni. 3547